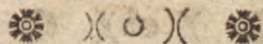

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

man, och Herr Magister Bökman, boende på tre Mare, at förtiga flere, som taget in hos Handelsmännen Westerling, hwilkas namn ej kunnat med all gelig anstalt erhållas.

Den mycket omtalte Fregatten Falk ankom slutet af förra månaden, försedd med 40 Canoner, och icke räddeligt Manuskap. Det är obekant, hwart ut flyger, och huru länge han hwilar. Som förmenat skal han kryssa i Nordsjön.

Passen för Ostindiska Skeppen, som afgingo den 26 Febr. daterades den 11 Januarii. Enligt utdrag af Kullorna, märke wi följande Compagniets Officerer, nämligen på Stockholms Slott, Herr Gabriel Wier, Förste SuperCargo, Andre, Herr Carl Bratt, Tredje, Herr Fridrich Habicht, Fjerde, Herr Frans Wallin, Förste Assistent, Herr Bengt Cöhler, Andre, Herr Georg Prints: Capitainen, Herr Carl Gustaf Lehmann, Förste Styrman, Herr Matthias Holmers, Andre, Herr Jacob von Utsfall, Tredje, Herr Carl Frid. Wierman, Fjerde, Herr Christ. Wolfgang. Förre Lärareman är Herr Axel von Köhler, Andre, Herr Joh. Schöder: Skeps-Predikant, Herr Anders Odman, Högskåll, Herr Fridrich Weisse. Desse allesamman sa wid första Taffelen, hwilken skal wara stätelig, och Canton högförstelig. Capitainen har 100 Dal. om månads hyra, och 8000 Dal. i Privilegie-penningar. Förste Styrmannen 80 Dal. om månaden, och 5000 Förning; Andre 60 i hyra, och 3000 i Förning; Tredje 40 i hyra, och 1800 i Förning; och Fjerde 30 i hyra, och 1200 i Privilegie-penningar.

Resten följer härnäst.

N:o II.

Gotheborgska Magasinet.

den 12 Martii. 1759.

Stads-Nyheter.

Gotheborg. Följande Skepp har Swenska Ostindiska Compagniet uphandlat och utredt, ifrån dess början til år 1759.

Friedrich, Rex Swecia, bröt Isen, eller rättare Wägen och Wägen, år 1732; och gjorde flera långwaga Färd, än någon af de andre stormastare, nämligen 4 til Canton, och 1 til Bengala, allesamman lyckliga. Procenten war 75, 68 $\frac{1}{2}$, 38 $\frac{1}{2}$, 10, 33. Förmånste SuperCargo på första Resan war Herr Commerce-Rådet, Colin Campbell, en Herre, som med owanligen lofwärda gerningar gjort, sin äminnelse wördad, och hwars Leswerne jag altför gerna teknade, om nödiga hjelpredor ej saknades.

Ulrica Eleonora led öfwerwäld i öpna Sjön, som likwäl med besätningen tillbaka år 1734, sedan Swenska Factoriet i Porto Novo blifwet år 1733 af Francka och Engelska Compagniet föflat. Omständelig berättelse om detta äfwenlyr har war witre Academist, Herr Commerce-Rådet Lagerström, utgifwet. Förste SuperCargon, Barrington, och Capitainen Utsfall, böra för deras hurtighet, och synnerligen floka upförande märkas. Procenten war ingen.

Tre

Tre Kronor gjorde en Resa til Canton: Procenten var 31.

Swecia 2 resor, den ena til Canton, den andra Bengala, då det förlyckades på hemresan, wid Acadiske Barne, den 18 Nov. år 1740. Procenten var första resan 45, andra gången ingen. **Friedrich Rex** och **Swecia** har intet Skepp härifrån vågat sig til Bengala, dels för det långa och svåra inloppet, dels af obekanta, kanske Patriotiska, orsaker. Ganges är likväl ej så olyckelig för Compagniet, som Trashmenus för de Romare. Hitland och Acadiska Barne förtjena hårdare tital. Handelnen på Bengala bestod mest uti Bomulstygger, Nån dukar och dyllika waror, hwarmed en och annan i staden ansenligen wunnet, hwarom framdeles.

Stockholm gjorde 3 resor til Canton, och stötte på resan wid Hitland. Procenten var 38 $\frac{1}{2}$, 22, och ingen.

Götheborg aflade 3 besök i Canton, och hade för första gången 48 procent i gången, sedan 40, och sista resan stöta wid Nyellsborgs Fästning den 22 Sept. 1741. Det kallas jag helt egenteligen, at lida Skepsbränna i hamnen.

Riddarhuset lyfte 2 resor i Canton, och wunn Dal. ena gången, och så 55 på Hundradet. Under denna tiden såldes det til Stockholmare, och stötte på Döngers bank i Nordssön.

Calmar upwaktade Canton 3 gånger: Procenten var 53, 33, 30 $\frac{1}{2}$.

Drottningen af Swerige helsade 2 resor på Drottningen i China. Det ena besöket riktade Hånne med 100 Procent, år 1745, det andra mishlyckades på Utresan wid Hitland, den 12 Januar. 1745.

Lowisa Ulrica gjorde 2 resor til Canton, Procenten var 24, 36.

Freden gjorde 2 resor til Canton: Procenten var 20, 40.

Adolph Friedrich 3 resor til Canton: Procenten 30, 45, 20.

Prins Gustaf, första Skeppet efter förnyad Octroje, gjorde allenast en resa til Canton: Procenten var 12 $\frac{1}{2}$.

Götha Leyon 3 resor, och deribland 1 til Suratte: äges nu förtiden af Handelsmannen, Herr Christian Arwidson.

Hoppet gjorde 2 resor til Canton, Procenten 40, 17.

Enighet, 4 resor til Canton: Procenten 30, 42 $\frac{1}{2}$: sista gångerna är Interesset slaget til Capitalet. Efter adrasista försäljningen singo lottägare allenast 6 procent af förenämnda ordsak, ehuru de annars erhåller förmodeligen 100. Imedlertid hafwa Actierna stigit til så mycket högre värde.

Prins Carl gör tredje resan, har gjordt 1 til Suratte.

Friedrich Adolph gick ut 3:dje gången, den 26 Februari 1759.

Sophia Albertina gör andra resan til Canton.

Stockholms Slott gick ut första gången den 26 Febr. 1759, och är det tjugonde Skeppet, som blifwet af Compagniet köpt: Utredningen war den fyrattonde. Hwart Skepp kostar bil- och bohlfärdigt åtminstone 1 Tunna guld, och detta sista kanste 130000 Dal. S:mt. Om Segel och Fågwerk hålla samma jämförelse, wid dessa som andra lastdragare, ligger intet Skepp i Hamnen, under 2 Tunnor gulds inföp.

Denna underrättelse är lemnad af Herr von Stcken: om något sel insmuget, är skulden min egen.

Ytterligare Föresättning om Götheborgs
och Bohuslänska Silfisker.

Sverige, som flera folkslag, har i äldre och nyare tider försökt, at hemta Rikedomar ur de salta gräner. Förfarenheten har dock öfwertygat wåre Patrioter, at det öfwenlyrigare Fisket fodrar försigtigt tillfarenhet, innan det löner sig. Man måste wäl tillstå, att Swenske Sil-busfer ej stödt allena wid en öfverflödiga pa. Det war icke nog, at en Hay grusweligen fört med Sillenoterna: Busferna lupu undertiden på blöda står; och när andra ledsamheter woro ur wågen, wile fängsten ej swara mot det stålige Förslag, som man ritat på Papperet. Hof-Cancelleren Herr Edward Carleson, tyktes uti sit upmuntrande Tal om Fiskerijurättningar, hwarcken bygga flott i luften, eller i de djupa, då han lofwade Interessenterne 400 Tunnor Silfisker som en årlig Busfer-ränta: ty Holländaren får omkring 900. Men huru stort afflag förkunnar icke Swenske Mercurius i sin prydeliga Berättelse om Saltjö-Fiskerierne? Af 2:ne Sil-Busfer, om icke flera, som Compagniet i Stockholm utrustade, räknades hela fängsten för 9 resor til 1600 Tunnor: de 7 åren woro då här, som i Egypten, frugtlösa: och när försälningen, efter 20 Dal Tunnan, stiger ej öfwer 32000 Daler; så blifwer kostnaden efter Carlesonska Förslaget första året 16605 Dalmen så wida et Nät kostar 6000 Dal. S:mt, och hwar Ekettunna 3 Dal. utan at räkna Saltet 2 Dal. må jag med trygghet lägga så mycket til öfwer 7000, i hwilken händelse kostnaden utgör en summa af 24000 Dal. När nu det kommer til, at Busferna skulle hit practiceras, Uphyningsmän lönas, Manfapet förskrifwas, och öfwer talar med klingande stål, så fodrar jag inga flera be-

wis, at förklara en upgift, at hwilken jag beflageligen lystrar, nämligen, at första året kostade Compagniet så mycket, som den 9 åra fängsten kastat af sig, det är 32000 Dal. S:mt. Hwad det förlorat, är kanske swårare at gissa: doch samlar jag, utan mycket bråk, at 50000 Dal. S:mt äro aldrig så goda, som ej gådt med för 2:ne nya Nät, för Hyror, Victualier och Ekettunnor, i de 8 ofruktfamma åren: ty jag slår ihop alla 9, för at göra det fruktfama, hwilket bar sig, och betalte Förlaget för sig allena. Detta mindre omständeliga öfwerflag har jag, utan bättre kännares biträde, sammansticket, och undanbeder mig granshyntares Et cetera. Jag wil endast härmed underställa det almånna, huru wida de 1600 Tunnor Sill, som Compagniet hentat ur Nordsjön, må kallas en National winst, eller om Holländare, med deras manskap, äter up både Capitalet och rantan. Nu följer jag åter Herr Borgmästaren Westman, och des utmärkta föresteg i Historien. Sedan en af fredeliga beslut Glorwördig i äminnessen, och at kortare säga det samma, sedan Kong Friedrich, den 12 Aug. 1745, utfärdat des näbige Privilegium för Handelsmännen i Stockholm, Abraham och Jacob Arfwedson, och Compagnie, uprättades et Fiskeri-Selskap, som ägde frihet, at utom andras både förfång och delagtighet, idka och bestyra Torst- och Silfiskerier, samt Hwalfiske och Skålfång; hwarmed rättigheten förknippades, at röka Sill, och koka Tran, at förtiga Nät- och Tumbinderi. En Adolph Fredrich, kallad at göra sit folk lyckeligt, eller at blifwa det han är, nämligen Landets Hushållande Fader, trodde sig ej fränka sin Höghet, då han nädigst åtog sig at wara SkyddsHerre för Fiskare: hwarpå Compagniet för-

enade sig, genom några upsatta sänje = punctar och ciations = reglor, hwilka stadfästes på Kron = Prinsens ge Födelse = dag, eller den 13 Januar. nya st. 1774. Samma år hafwa de bestälta Bysser ankommet till staden, och härifrån flyttat sit stamhåll till Marstrand och Stockholm, och alrafist till Konghell: hwilket alltså ofwannämde, och i hela werlden hemmastadde, Mercurius, med en flygande sjäder utfört. Om Compagniets Förtjenster har jag icke mycket at säga. Somlige säga at Fisket blifwet lamt idkat, och priset mera genom handelsgrepp dyrkat, än genom ankomna ladningar tillstat. Somlige, at de få till Nordsjön och Hitland till Sill = och Cabeljou = Fiske försände Bysser med ringa fångst återkommet; och detta nekär ingen. Men om det skedd i brist på många Interessenter, och riksa Capital, eller om fel i inrättningen, som waret mindre för Holländska moden, hårtill waret wallande, måge närstående Domare afgöra. Det är oförnekligt, at en Handlande bör afwen så wäl, som någon Philosoph, kunnig i människliga naturen, för at knyta sit och andras Interesse, och drifwa med fördel widt utseende handteringar. Detta gör Holländaren, som löner Manufaktur ej allena näst efter, utan och med helfwa fångsten. Hwar och en Sille = Fiskare är Interessent i Sille = byssen, i Fiske werket och Råten: åtminstone bör han så wara. Ingen Factor, ingen Betjent, ingen Directeur, utom Interessentkap. Men har det så tilgådt i Swenska Compagnierne? Det låter sig kanske ej göra med wåre Borsbedrängar, som äro bättre belåtna med wanlig lön och lätja, än med större och aflägsnare fördelar. Andre påstå, at Stockholmska Compagniet till Hwalfisk = och Skålfångst icke det ringaste bidraget, och ingen anställt gjort.

gjort: hwarföre och samtelige Städerna, wid 1747 års Riksdag, ibland deras almånna besvär inrykte sin förda klagan emot Compagniet, hwilket icke des mindre segrade öfwer denna motgången, och förklarades för allena berättigat till Fiskeri med Bysser, efter Holländska sättet. Derefter förwärfwade Compagniet sig Skatte rättighet på Kåringön, hwarifrån Betjeningen mindre gådt ut med Sille = bysner, än drifwet handel med Skårgårds = Almogen; det är, mindre fiskat helfwe, än spårhugget andra Fiskare. Hårdöfwer beswärade Städerna sig å 1750 wid 1752 års Riksdag: hwarpå Kongl. Maj:it igenom et nådigt bref af den 8 Sept. 1752, upmuntrade samtelige Rikets Inbyggare, at taga del i Fiskeri = näringen, och efter uphåfwet Privilegium för Compagniet, förunnade like lastdragare lika förmåner. Imidlertid hade Fiskeri = Sälstapet den billiga lyckan til slut, at fånga en summa penningar, til någon Stades löshet, efter många utmagra Notewarp, och olyckliga Sillebrågter. Men at göra Näringsfånget mera fruktamt i framtiden, funnos wisligen jämfåda praemier af yttersta wigt och angelågenhet. Ty likasom Köpmannen hushållar med sine Fiskare, så förbinder et Rike sit och de Handlandes interesse. Hwad skadar, at dela ut med ena handen några Tunnor guld, när de tagas igen med den andra, och äro hafwande med 10 gånger större procenter? Ågare af Sille = bysner få derföre 40 Dal. i öfwermått för hwar låst af wederbörligen fiskad, packad och insaltad Sill, och 30 Dal. för lika mycken Cabeljou, tagen i stora hafwet. Desutan betalas, efter Kongliga Brefs wet af den 9 Nov. 1757, de utsatta Praemier för strandfyllen, så wida Fonden förslår dertil. En Tunna Sill förd härifrån till Benedig löner äfwen tyret med

med 5 Dal. wid hemkomsten, dito til Medelhalten med 4 Dal. til Frankrike, Portugall och Spanien med 3½, til Hamburg, Holland och Flandern, med 2 Dal. til alla inom Östersjön belägna orter med 2 Dal. I denna ordning äga ock Sill-Handlare större och mindre anspråk på Skyndsam utbetalning. Et wälgat försök med större ladningar, en Handel, som utöfwar landet, och orternas aflägsenhet, tala för billigheten af denna inrättning.

Huru kommer Fiskeri-Compagniet mig i sådant hast ur ögnasigtet? Sedan Interessenterne nytjat sig af Fisket i Skärgården til 1756, hafwa de försäkt, icke att jag til hwem, både Buiser och Råringön, eller båda Fast- och Rörligheter. Directurer härwid wäro utom Herrar Arfwedsoner, Herr General-Lieutenanten Lantings-Hausen, Herr Hof-Cancelleren Carlsson, Herrar Stats-Secreterarne Arnell, och von Steinhagen, Herr Banco-Commissarien Kobsam, Herr Secreteraren Weste, och flere, hwilkas namn ej kunna neder til mina öron. Af allt detta ser man, at öfverstad wär herskande sinat för hushållning, wagtad i Patriotiske Directurers upmuntran, har et Compagniet förswunnet, hwaraf man wäntat största båtstad för det almänna. Den som ser antingen lika med mig, eller har skarpare ögon, finner utan swärighet de wärdor, som skyndat Fiske-buisernas undergång.

Följer här näst om Fiskeri-Bölaget här och i Carlshamn, utom annat mera.

Hwad Nytt i Staden?

den 12 Martii 1759.

Följer om Besätningen på Ostindiska Skeppen.

Läro-Styrmännen hafwa hwardera 20 Dal. i månads hyra, och 200 i Privilegie-penningar. Presten och Boutelieren äga lika lön, nämligen 24 Dal. om månaden, och 600 dito hwardera i Förning. Öfwe. Jälsfären har allena så mycket, som bägge de Förnamde. Andre Jälsfären har 22 Dal. i hyra, hwad mer, wet jag icke. Han heter Sigismund Martens. Skeps-Skriswaren är Herr Gerhard Ahlman, som funnet mindre wid studier sin räkning, än wid Sjöresor. Han har 24 Dal. om månaden, och 250 Dal. i Privilegie-penningar. Boutelierens Hjälpare, Andreas Dalberg, har 18 Dal. i hyra, och 54 i Förning. Hof-Mästaren, Anders Bergman, 20 Dal. i månaden, och 250 desutan. Constapeln, Johan Sahlström, 32 Dal. i hyra, och 250 dertil: Des Adjuncter och Hjälpare 24 och 22 om månaden, och 3 gånger så mycket i förning. Hög-Båtsmannen, Joh. Hammarin, 36 Dal. i hyra: och bägge des Hjälpare 44 tillsammans. Öfwer-Timmermannen, Olof Nyberg, 36 Dal. i hyra: des 3:ne Hjälpare 22 Dal. hwardera; men Snickaren, Joh. Hasselgren, 24 Dal. om månaden. 6 Quartermästare märkas ock, hwardera med 24 Dalers hyra: utom 4 Cadetter, Joh. Hindric Lehman, Carl Fredric Ruth, Gabriel Bornander, hwardera med 14, och Carl Hedensfjerna, med ingen Dalers hyra. Hwad alle sistnämde